higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT

ENTREPRENEURSKAP EN ONDERNEMINGSBESTUUR N5

(Tweede vraestel)

9 NOVEMBER 2022

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 10 bladsye.

Kopiereg voorbehou

AFDELING B

VRAAG 2

2.1 **Elemente van gewoontes**

- **Kennis** ✓ – Teba het ’n sertifikaat in landbou van Rockville Kollege. (Aanvaar enige toepaslike antwoord.)✓✓
- **Vaardighede** ✓ – Sy het die vermoë om te boer – sy spesialiseer nou in pluimveeboerdery.
- **Begeerte** ✓ – Sy wil nou begin om boerderyklasse in die gemeenskap te gee. (3 × 3) (9)

2.2 **Belangrikheid van die volgende:**

2.2.1 **Sinergieë**

Samewerking met die volgende:

- Regerende party
- Regering van Suid-Afrika
- Departement van Landbou
- Gemeenskap
- Jeug (Enige 2 × 1)

2.2.2 **Begin met ’n eindpunt in gedagte**

- Sy is nou ’n suksesvolle boer.
- Sy is in staat om hierdie program aan te bied.
- Werkskepping
- Lei lede van die gemeenskap op. (Enige 2 × 1)

2.2.3 **Om proaktief te wees –**

- Sy lê inisiatief aan die dag.
- Sy beoefen haar vaardighede wat landbou betref.
- Sy neem beheer. (Enige 2 × 1)

2.2.4 **Wen-wen**

- Alle partye tevrede
- Sy het 20 voltydse en 50 tydelike werkers in diens.
- Gemeenskap word opgelei.
- Jong vroue ontvang boerderyopleiding. (Enige 2 × 1)

(4 × 2) (8)

2.3 **Persoonlike eienskappe van ’n bestuurder – delegering**

Werkslawe ✓

- Bestuurders wat aan werk verslaaf is, vermy dit om verantwoordelikhede te delegeer omdat hulle bang is dat ondergeskiktes foute kan begaan.
- Hulle is ook bang dat hulle beheer oor hul onderneming kan verloor.

Wantroue

Bestuurders vertrou nie hul werknemers om die werk behoorlik te doen nie.

Vrees vir mislukking ✓

Bestuurders is bang dat werknemers foute sal begaan wat ’n negatiewe koste-impak op die onderneming kan hê.

Werksbevrediging

Sommige bestuurders gee aandag aan kleinste besonderhede en vrees dat ondergeskiktes nie dieselfde sorg sal openbaar nie. (Enige 3 × 3) (9)

2.4 2.4.1 **Spanbou** – dit is ’n konsep waarvolgens verskillende aktiwiteite, rolspele, take en oefeninge gebruik word om verhoudings tussen ’n groep werkers te verbeter sodat hulle as ’n eenheid kan saamwerk. (2 × 1) (2)

2.4.2 **Voordele van spanbou**

- Dit bevorder kreatiwiteit.
- Moedig vars idees aan en verbeter probleemoplossingsvaardighede. ✓✓
- Dit neem almal se gevoelens in ag.
- Dit skep ’n gevoel van samehorigheid.
- Dit help om onderlinge vertroue te versterk en fasiliteer beter kommunikasie.
- Dit motiveer en moedig groeplede aan om goed saam te werk.
- Dit stel werkers in staat om ’n band te vorm. (Enige 3 × 2) (6)

2.4.3 **Spanbouprogram vir Madeni-vrouestokvel**

Datum (enige toekomstige datum) ✓

Plek: enige geskikte plek ✓

Tyd	**Aktiwiteite**
9:00	Registrasie en presensielys
9:20	Verwelkoming
9:30	Gasspreker – vroue in aksie
10:30	Teepouse
11:00	Kommunikasievaardighede ✓✓
12:00	Leer mekaar ken en verstaan
12:30	Dans en pretaktiwiteite ✓✓
13;00	Etenspouse
14:00	Konflikhantering
15:00	Beantwoording van vrae en terugvoering
16:00	Buitelugaktiwiteite

(Enige toepaslike aktiwiteit) (10)

2.5 **Voordele van morele bestuur wat op gegronde etiese standaarde berus**

- Dit help om die lojaliteit van kliënte te bekom.
- Dit help om kliënte se vertroue te wen.
- Dit wys dat jy ’n verantwoordelike onderneming bedryf.
- Dit help om jou reputasie in die sakewêreld te vestig.
- Dit help om goeie verhoudings met die gemeenskap te ontwikkel.
- Dit help jou om wins te maak terwyl jy hoë etiese standaarde handhaaf.

(3 × 2) (6)

[50]

VRAAG 3

3.1 STAPPE IN BESLUITNEMING

Stap 1 Bewustheid van probleem ✓
- Gebrek aan voldoende fondse✓✓
- Die voordele wat behaal kan word

Stap 2 Omskryf die probleem
- Samel inligting oor die probleem in. ✓✓
- Watter voordeel sal dit inhou om bykomende toerusting te koop?
- Watter voordeel sal dit inhou om ’n bykomende verkoopsassistent in diens te neem?
- Waar sal die geld vandaan kom?
- Wie sal daaruit voordeel trek?
- Watter koste sal dit behels?
- Hoe sal die uitset die onderneming die meeste bevoordeel?

Stap 3 Bepaal kriteria vir besluit ✓
Neem die onderneming se doelstellings en doelwitte in ag. ✓✓

Stap 4 Ontwikkel alternatiewe oplossings ✓
- Verhuring van toerusting
- Huur van toerusting
- Gebruikmaking van deeltydse verkoopsassistent
- Gebruikmaking van kommissiepersoneel

Stap 5 Ontleed die data ✓
- Weeg voordele en nadele van alle opsies teen mekaar op. ✓✓
- Vergelyk die oplossings.

Stap 6 Besluit/Gaan tot aksie oor
- Slaan ag op alle risiko’s betrokke by jou opsie.
- Koop nuwe toerusting.
- Neem ’n nuwe verkoopsassistent in diens.
- Gebruik ’n deeltydse verkoopsassistent.
- Huur toerusting.

Stap 7 Neem ’n opvolgbesluit
- Ken hulpbronne aan opsie toe.
- Lig alle belanghebbendes oor jou keuse in.
- Monitor die vordering van jou opsie.

(1 punt vir korrekte stap en 2 punte vir verduideliking)

(7 × 3) (21)

3.2 **Geprojekteerde begroting vir Mark Jacky Handelaars**

Verkope (3500 x 275)		**962 500✓✓**
Minus koste van grondstowwe		(550 000)✓
Bruto wins		**412 500✓✓**
Ander inkomste bygevoeg		**3 566 000✓✓**
Staatsubsidie	1 500 000	
Rente op belegging	216 000	
Bydraes deur belanghebbendes	1 850 000	
Totale bedryfsinkomste		**3 978 500✓✓**
Minus totale bedryfsuitgawes		**(2 374 930)✓✓**
Telefoon	12 000	
Reisonkoste	65 000	
Verversings by vergadering	35 000	
Skryfbehoeftes (**MAKSIMUM VAN 4 PUNTE VIR UITGAWES)**	4 500	
Bankkoste	15 850	
Ouditgelde	12 000	
Reklame en bemarking	20 000	
Personeelsalarisse	1 800 000	
Personeelopleiding	45 000	
Oortyd	120 000	
Water en elektrisiteit	85 580	
Huur	120 000	
Versekering	40 000	
Netto surplus/tekort		**1 603 570✓**

(17 × 1) (17)

3.3 **Basiese gehaltevereistes**

- Definieer die gehaltevereiste.
  Dit behels die meting van die voorkoms, werkverrigting, betroubaarheid of duursaamheid.
- Meet die gehaltevereiste.
  Sit elke eienskap uiteen.
- Stel standaarde vir elke gehalte-eienskap.
  Besluit op bereikbare gehalte vir elke eienskap.
- Kontroleer gehalte ooreenkomstig vasgestelde standaarde.
  Vergelyk of daar aan vasgestelde standaard voldoen word of nie.
- Identifiseer en korrigeer die oorsake van swak gehalte.
  Aanvaar die werk of verwerp dit en doen stappe om dit te verbeter.
- Stel doelwitte om gehalte deurlopend te verbeter.
  Probeer om maniere te verbeter om kliënte te bevredig. (6 × 2) (12)

[50]

VRAAG 4

4.1 Algemene rolle in ’n groep

Konstruktiewe rolle		**Destruktiewe rolle**
Taakrolle (5)	**Handhawingsrolle (5)**	**Selfgesentreerde rolle (5)**
Inisieerder Inligtingsverskaffer Verskaf feitelike inligting Aktiveerder – motiveer andere om te werk Optekenaar – teken idees aan	Hekwagter Moedig almal aan om deel te neem ✓ Gee positiewe terugvoering Vind oplossing vir probleem Probeer om spanning te verlig ✓	Vermyder Vermy werk, konfrontasie. Domineerder Blokkeerder Aggressor – kritiseer ✓

(5 × 3) (15)

4.2 Voordele wat uit belegging in sosiale verantwoordelikheid voortvloei

- Dit verbeter verhoudings met die gemeenskap.
- Dit bevorder klandisiewaarde en openbare vertroue.
- Dit skep langtermynverhoudings met belanghebbendes.
- Borgskap van geleenthede dra by tot tak-erkenning wat tot ’n toename in kliënte/verkope lei.
- Dit bevorder respek vir die maatskappy/onderneming, wat hoër verkope danksy kliëntlojaliteit tot gevolg het.
- Dit help maatskappy/onderneming om ’n goeie reputasie te ontwikkel.
- Dit versterk die maatskappy/onderneming se beeld, wat tot verhoogde verkope lei.

(Enige 5 × 2) (10)

4.3 Bemarkingsfunksies

- Selekteer produkte/dienste✓✓
- Ontwikkel produkte/dienste ✓✓
- Identifiseer kliënte se behoeftes ✓✓
- Stel aanvaarbare pryse vas. ✓✓
- Ontwikkel doeltreffende reklamekanaal. (5 × 2) (10)

4.4 **KWALIFIKASIES**

Laaste skool bygewoon: Ngaka Maseko Hoërskool
Hoogste graad geslaag: Nasionale Senior Sertifikaat ✓
Jaar: 2020
Vakke geslaag: Enige SES vakke geslaag

OF ONDER KWALIFIKASIES

Instelling: Netcare Kollege
Kursus: Oorbruggingskursus vir registrasie as 'n ✓ algemene verpleegster (R683)✓
Jaar voltooi: 2015
Enige toepaslike DRIE punte

WERKSERVARING

Naam van maatskappy: Netcare Femina Hospitaal
Posisie beklee: Geregistreerde verpleegster
Neonatale intensiewesorg-eenheid ('NICU')
Tydperk in diens: 2015–2019

PRESTASIES

Beste sakeplanvoorleggings ✓
Verkoopspersoon van die jaar
Beste openbare spreker
Enige toepaslike prestasie

Belangstellings

Debattering
Handel in buitelandse valuta
Lees

VERWYSING

Naam van kontakpersoon: Suster Marine Jaghlassion✓
Pos: Skofleier
Kontaknommer: 072 485 6996

(5 × 3) (15)
[50]

VRAAG 5

5.1 **Eienskappe van ’n goeie bestuurder**

- Energiek ✓✓
- Goeie organiseringsvaardighede
- Begeerte vir onmiddellike terugvoering
- Drang om te presteer ✓✓
- Identifiseer geleenthede ✓✓
- Voorkeur aan matige risiko
- Vermoë om te luister
- Werk in spanverband (Enige 6 × 2) (12)

5.2 Sterk punte

- Kwalifikasies
- Ervaring
- Tydsbestuur
- Gedetermineerd

Swakhede

- Geen ondersteuningspersoneel nie
- Gebrek aan hulpbronne
- Nog nie genoeg aansien opgebou
- Passievol oor sosiale media, romanse

Geleenthede

- Baie kliënte
- Nuwe regsfirma
- Kan kontrakte opstel
- Veeleisende kliënte

Bedreigings

- Misdaad
- Beurtkrag
- Hoë petrolpryse
- Hoë regskoste

(4 × 4) (16)

5.3 Proeflees die verslag.
Uitleg moet netjies en georganiseerd wees.
Maak seker dat alle feite en bevindings korrek aangeteken is.

5.3.1 **Gemiddelde geweegde bruto winspersentasie (2)**

Produk	**Persentasie van verkope**	**Bruto wins**	**GGBW ('WAGP')**
Pap	80	45✓	$\frac{80 \times 45}{100}$ 36%✓✓
Rys	20	48✓	$\frac{20 \times 48}{100}$ 9.6✓✓
			45.6%✓✓

(8)

5.3.2 **Gelykbreekpunt**

$\frac{\text{Vaste koste} \times 100}{\text{GGBW ('WAGP')}}$✓

$\frac{15\,000✓ \times 100}{45{,}6\%✓}$

R32 894,74✓✓ (5)

5.3.3 **Winsmarge van R12 000**

$\frac{\text{Vaste koste} + 12\,000 \times 100}{\text{GGBW ('WAGP')}}$✓

$\frac{15\,000✓ + 12\,000✓ \times 100}{45.6\%✓}$

$\frac{27\,000✓ \times 100}{45.6\%}$

R 59 210.53✓✓ (7)
[50]

TOTAAL AFDELING B: 150
GROOTTOTAAL: 200

Kopiereg voorbehou